

UCHWAŁA NR
RADY MIASTA SANDOMIERZA

z dnia 2019 r.

w sprawie nadania Tytułu Honorowego Obywatela Miasta Sandomierza

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2019.506 t.j.) Rada Miasta Sandomierza uchwala, co następuje:

§ 1.

W uznaniu szczególnych zasług dla Miasta Sandomierza nadaje się

PANU ALEKSANDROWI PATKOWSKIEMU
Tytuł
HONOROWEGO OBYWATELA MIASTA SANDOMIERZA

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sandomierza.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta Sandomierza

Wojciech Czerwiec

UZASADNIENIE

Postać Aleksandra Patkowskiego - społecznika, pedagoga, podróżnika, publicysty była silnie związana z Sandomierzem, do którego wraz z rodzicami - Leonem i Heleną z Grodzkich, przeniósł się w 1899 roku z Ożarowa.

Przez pięć lat uczęszczał do gimnazjum później naukę kontynuował w warszawskich szkołach m. in. w prywatnym, polskim „Gimnazjum Pawła Chrzanowskiego”, gdzie zdał maturę. Studiował filologię klasyczną i polonistykę na Uniwersytecie Lwowskim. Później przeniósł się do Krakowa na Uniwersytet Jagielloński, gdzie nie tylko kontynuował studia polonistyczne, ale i rozpoczął nowe - anglistyczne. Przez cały okres nauki angażował się w szkolne, a potem studenckie życie kulturalne. Już wtedy był młodym pisarzem, człowiekiem wszechstronnie uzdolnionym, o licznych pasjach, szerokich zainteresowaniach z kręgu oświaty i wychowania, literatury, socjologii, krajoznawstwa.

Zagorzał miłośnik Sandomierszczyzny i całej Ziemi Świętokrzyskiej. Był uważany za twórcę regionalizmu polskiego, nazwany „ojcem regionalizmu polskiego”. We Lwowie był członkiem zespołu teatralnego "UI", z którym występował i dla którego pisał teksty a amatorską scenę tworzył w rodzinnym Sandomierzu, podczas wakacji i ferii. Wpływy z jej działalności przeznaczał na rozwój miejscowej biblioteki.

W roku 1914 wstąpił do Brygady Legionów Polskich, z której szybko – na skutek choroby - został zwolniony. Wrócił do Sandomierza i szybko włączył się w życie lokalnej społeczności i działał aktywnie w wielu płaszczyznach.

Pod koniec 1915 roku współorganizował prywatne polskie gimnazjum, w którym uczył łaciny i języka polskiego. Był pomysłowym nauczycielem, ciągle eksperymentował, zachęcał uczniów do samodzielnego myślenia. Założył kółko literackie i teatralne, wprowadził uczniowski samorząd szkolny.

Dwa lata później zorganizował „Zrzeszenie Nauczycielstwa Szkół Początkowych”. Był współorganizatorem spółdzielczej księgarni nauczycielskiej "Ognisko". Spełniał się na niwie pedagogicznej. Uczył języka polskiego w „Seminarium Nauczycielskim w Sandomierzu”, wykładał naukę o Polsce współczesnej na Wyższych Kursach Nauczycielskich, organizował Wakacyjne Kursy Uniwersyteckie.

W latach 1928-1939 pracował jako radca w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. W Warszawie założył „Koło Sandomierzan”, które skupiało absolwentów sandomierskich szkół. To z jego inicjatywy zwołano „Pierwszy Polski Kongres Regionalizmu”. Z pasją i poświęceniem badał dzieje Sandomierza i okolic, zbierając wszystko, co dotyczy tych stron.

Po I wojnie światowej reaktywował wraz z J. Kwiatkowskim, J. Pietraszewskim i A. Wyrzykowskim działalność sandomierskiego oddziału PTTK. Walnie przyczynił się do powstania „Komitetu Ochrony Puszczy Jodłowej” i utworzenia w Górach Świętokrzyskich „Parku Narodowego im. Stefana Żeromskiego”. Krajoznawcze publikacje tj. „Pamiętnik Świętokrzyski”, „Ruch regionalistyczny w Europie”, czy „Sandomierskie Góry Świętokrzyskie” pokazywały jego uwielbienie do dalekich podróży. 12 stycznia 1941 został aresztowany i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu. Tam, 22 marca 1942 roku, zmarł.

Aleksander Patkowski przyjaźnił się ze Stefanem Żeromskim, Aleksandrem Janowskim, Franciszkiem Bujakiem, Mieczysławem Limanowskim. Działalność pedagogiczna Patkowskiego inspirowała Żeromskiego podczas pisania dramatu "Uciekła mi przepióreczka", dedykował mu znaczną część swych prac.

W 1935 roku został odznaczony m. in. „Złotym Krzyżem Zasługi” oraz „Złotym Wawrzynem Polskiej Akademii Literatury”.

Po II wojnie światowej „Oddział PTTK” w Sandomierzu uczcił pamięć wybitnego regionalisty i pedagoga wmurowaniem pamiątkowej tablicy na frontowej ścianie Domu PTTK. Muzeum Okręgowe w Sandomierzu przyznaje Nagrodę im. Aleksandra Patkowskiego, której celem jest inspirowanie i zachęcanie do kontynuowania działań wzorowanych na jego dorobku i osiągnięciach, rozwijanie badań z zakresu przeszłości i kultury regionu, utrwalanie odrębności lokalnych oraz popularyzację tzw. małych ojczyzn.

Zgodnie z Regulaminem nadawania tytułu Honorowego Obywatela Miasta Sandomierza przyjętym Uchwałą Nr LXIV/848/ 2018 Rady Miasta Sandomierza z dnia 19 września 2018 roku, Przewodniczący Rady Miasta Sandomierza w oparciu o wniosek Mieszkańca Sandomierza przedłożył projekt uchwały w sprawie nadania tego zaszczytnego tytułu Panu Aleksandrowi Patkowskiemu.